

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

A csendőrök elmebajairól.

Irta: dr. Pándy Kálmán a lipótzenei m. kir. áll. elmegyógyító intézet főorvosa. (Folytatás.)

24. F. K. 26 éves, nőtlen csendőr, 1905-ben két hónapig volt nálunk. Gyógyultan távozott.

Szabadságot nem kapott, ezért agyon akarta magát löni, de a fegyvert elvették tőle. Nem iszik, nem dohányos, luese állítólag nem volt. 8—10 nap óta zavart, nem eszik, nem alszik, feje fáj. Öngyilkosságát már három ízben kísérelt meg, gondolkodása lassu, bamba, betegségébe belátása nincs, tájékozatlan, nem tudja hány hónap, melyik esztendő van. Jobb fülére rosszul hall, beszéd közben szótagbotlás. Nyelve remeg, arcizmái pettyhűdtek, jobb facialis pareticus, jobb pupilla tágabb s függő irányban ovalis, bal ellapult, mindkettő kissé renyhén reagál, behunyt szemmel inog, térdreflexei élnékek, állandóan szédül.

Baját a honvédkórházban paralysisnek, nálunk tébolyodottságnak vették, de mivel a nagyfoku lelki hanyatlást s dysarthriát itt is constatáltak, képzelődések pedig feljegyezve ninesnek, másrészt a somaticus jelek organikus, minden valószínűség szerint lueses agybántalomra utalnak, a honvédkórház diagnózisát tartom helyesnek.

25. Sz. Gy. 32 éves, nőtlen cz. csendőrszervező 1905-ben két hétig volt nálunk.

1901-ben szerezte a *syphilit*, 1902-ben blennorrhoeája volt. Sokat ivott. Már 1902-ben ideg baja miatt Erdőbényére küldték, itt a hat heti cura után nyugodtabb lett, de 1903 óta ismét feje fáj, aludni nem tud. 1904-ben három hónapig a honvédkórházban figyelték meg, innét az *«alig észlelhető kezdetleges tünetek miatt»* visszabocsájtották a szolgálatba, de őrsén, mivel elmebaja köztudomású lett, sokáig nem maradhatott, más állomásra kellett áthelyezni. Megfigyeltetését megelőzőleg szabálytalan fegyverhasználatért a haditörvényszék három hóra ítélte volt el. Az új őrsén társai a beteg idegességét látva, maguk is félték, hogy ellenök, vagy más ellen ok nélkül fegyvert fog használni, ezért az őrsparancsnok kórházba kísértette.

A betegnek mellőzetési, üldözéti téveszmei voltak, a kórházban jól tájékozódott, de helyzetét jól megbírálni nem tudta, emlékezése hiányos volt, gondolkodása vonatott, szótagbotlást s paralysisre jellemző íráshibákat észlelték nála. Jobb pupillája tágabb volt, renyhén reagált, mindkettő szabálytalan, inreflexei fokozottak. Gyógyultan távozott.

26. O. M. 31 éves, nőtlen cz. csendőrszervező. 1906-ban négy hónapig volt nálunk, javultan távozott. 2—3 év előtt luese volt. Időnként multyjáról teljesen megledkezett, írásban hibákat követett el s nem tudott beszélni. A komáromi helyőrségi kórházban eszmáját hóna alá fogta és meztelen kiszaladt az utcára. Egyszer szédülése is volt. Telen nagy melegség jött reá, meztelenül nekiszaladt a kútnak, hogy magát ott lemossa. A kórházban emlékező képességének és intelligentiájának nagymérvű megfogyását észlelték, igen rosszul számolt, az egyszerűen nem volt biztos, képzelődései voltak s szótagbotlás nyomait észlelték.

Komáromban a beteg keneső-kurát végzett s hozánk már nagyon javult állapotban érkezett, pupillái közep-tágak voltak, bal szűkebb és fényre nem reagált, a bal facialis középső ága pareticus volt, hangulatának beteges nyomottsága egész nálunk tartózkodása alatt megmaradt.

27. Sz. I. 31 éves, nőtlen csendőr három hétig volt nálunk, javultan távozott.

Már két ízben volt a honvédkórházban, hol 1904-ben paralysisit állapítottak meg nála.

*Syphilit*e volt két év előtt, ideges és felejtős lett, *lő-völdözött a kaszárnyában, alakokat látott*. Kérdéseket nehezen fogta fel, azokra hiányosan válaszolt, testvére nevét is alig tudta felsorolni. Az őrsön és a kórházban is mérgezetéséről képzelődött, gyikokat látott és kis törpéket beszéltek hozzá. Éjjel a legesekélyben neszre felébredt s egész testében reszketve albujt. Pupillái közep-tágak, jobb szűkebb, difformisak, lassan reagálnak, a jobb zygomatikus redő elsimult, szív működése hirtelen változik.

28. K. B. 43 éves, nős, polgári biztos, volt csendőr. 16 év előtt *ulcusa* volt, melyet kenő curával nem gyógyítottak, 11 évi házasság alatt felesége négyyszer abortált, egy gyermekének fogzásánál görcsei voltak. Beteg két éve, már idegbaj miatt fél évi szabadságon volt. Jelenleg kisebb foku dementia van nála, pupillái közep-tágak, bal szűkebb, egyenetlen szélűek, fényre renyhén reagálnak.

Ez a 28 eset több szempontból tanulságos; mindennek előtt felvilágosítást nyújt a baj okáról. Kilenc esetben erre nem volt adatom, a fennmaradó 18 közül 10 betegről van feljegyezve, hogy mértéktelenül, egyről, hogy mérsékelten ivott, egy nem ivott, egy sem nem ivott, sem dohányos nem volt, valószínűleg, hogy egyik-másik beteg már a paralysis kifejlődésével együtt épen ezért

lett iszákos. Egy betegnek apja is iszákos volt, másiknak atyja agylagulásban halt meg, anyja epileptika volt, 15-nak volt biztos, vagy valószínű *syphilis*, a mi 78%-nak felel meg. Nem akarok bővebben kiérni ezen kérdésre, csak feleltem, hogy évek hosszu sora óta tanulmányozom a paralyssist, s meggyőződésem arról, hogy *lues* nélkül nincsen *paralysis* s így kizárva a *lues* eseteket a csendőrséghez való felvételből a mi a katonai hatóságok segítségével elég jól megoldható feladat. másrészt elbocsátja a csendőroktól azt, a ki itt szerzett *syphilist*, s más módon is a csendőrlégénységnek *syphilistől* való megóvására törekedve, a csendőrség intézményét ezen legsúlyosabb, legszomorubb végű, legveszedelmesebb elmebajtól meg lehetne menteni.

Erre különben még visszatérek.

Tudvalevő dolog, hogy a *paralysis* a *lueses fertőzést* rendszerint 15—20 év múlva követi, ezért szinte feltűnő, hogy az aránylag fiatal koru csendőrlégénység között annyi *paralyticust* találtunk, de tényleg itt is inkább az idősebbeket érte baj. Csak négy *paralyticus* csendőr volt 30 évnél fiatalabb, míg 24 ennél idősebb.

Ezen fiatalabb egyéneknél valószínű, hogy a *paralysis* az infectiót is korán követte. Így a négy esetben két évvel a *syphilis* acquirálása után már fellépett a baj, a másik esetben (átlag a 20. életévet véve föl a *syphilis* acquirálási idejének) szintén korán lépett fel a *paralysis*. Ilyen a *syphilist* korán követő agyrosvadás az idősebbeknél is előfordul. Egy esetünkben a *lueses fertőzést* egy, két esetben 2—3, egy esetben öt, öt esetben 5—14 évvel követte a *paralysis*, a mi illusztrálja, hogy magánál a csendőrségnél szerzett *lues* még ebben a *szolgálatban paralysisist okozhat*. Máskor ezen baj akkor lép fel az illetőnél, mikor a csendőrséget már oda hagyta (28-ik eset). Mindenesetre *menél idősebb a csendőr (vagy mentől régebben szolgál) annál több a valószínűség arra, hogy paralysisben és nem más elmebajban betegszik meg*.

Világosan látni ezt nemcsak azon adatunkból, hogy az egy *paralyticus* csendőrhadnagyon kívül nyolcz beteg őrmester vagy nyugalmazott őrmester, tehát régebben szolgáló egyén volt, hanem épen abból, hogy a statisztikám alapját képező 50 csendőr közt őrsvezetőtől felfelé 10 őrmester s egy hadnagy között csak kettőnek volt más baja, a többi mind *paralyticus* volt, a mi 81%-nak felel meg. Ezzel szemben 20 csendőr között csak hét a *paralyticus*, 19 őrsvezető között pedig csak 10.

Ezen adat nemcsak azért fontos, mert mutatja, hogy régebben szolgáló, magasabb állásban levő csendőroket pusztítja a *paralysis*, hanem a nyugdíjterheket illetőleg is figyelemre méltó s pedig annál inkább, mert kétségtelen, hogy a *paralyssist* biztosan ki lehet kerülni.

Fiatal *paralyticus*aimról megjegyzem azt, hogy ezeknél azért is látszott a betegség a *lues* acquirálása után oly korán fellépni, mert a szigorú, kiválóan jó emlékműködést kívánó csendőrszolgálat nem engedí meg, hogy a kezdődő vagy már kifejezett bajjal sokáig szol-

gálhasson valaki. Ez természetesen nagy közbiztonsági s igazságügyi érdek is. Sajnos, ennek daczára eseteim szerint sokszor későn történik a beavatkozás s elmebajos csendőrokt még évekig szolgálatban maradnak.

Így három esetben az idegrendszer *syphilis*ének tünetei valószínűleg 8 évvel a beteg intézetbe vitele előtt kezdődtek, másnak a *paralyssist* jelző főfájása 3 évvel az intézetbe beszállítás előtt jelent meg. 22-ik esetemben K. S. fardantnak érezte magát azért ismétlenül kért szabadságot, de nem kapott. 25-ik esetemben a beteget idegbaja miatt két éven át gyógyították, a honvédkórházban is megfigyelték s az alig észlelhető kezdetleges tünetek miatt *visszabocsajtották a szolgálatba*, régi őrsén félték tőle, más őrsre kellett áthelyezni, innét csakhamar ismét kórházba került s most constatálta rajta a *paralyssist*. Megfigyelése előtt jogtalan fegyverhasználatért 3 óra lett elítélve. Egy másik (27-ik eset) a kórházba felvétele előtt már két évvel ideges és felejtős lett, alakokat látott, lövöldözött a kaszárnyában.

A betegek sorsát illetőleg adataim igen szomorú véget mutatnak. A felvett 28 *paralyticus* csendőr közül nálunk meghalt 14. Ez a 14 beteg nálunk 4 naptól 4 esztendőig, átlag csak 9 hónapot élt. Egy beteget az Angyal-földre szállítottunk, hat javultan távozott, öt gyógyult, meddig tartott a gyógyulás, arról tudomásom nincs, de valószínűnek tartom, hogy mivel a csendőrokt a fentemlített oknál fogva az elmebaj fellépése után kevés idő múlva már gyógyító intézetbe jutnak — jobba a prognosis, mint a nem csendőrokt *paralyssis*énél. Gyógyuló eseteink mind kezdetől fogva enyhébb tünetekkel jártak.

A *paralysis* után legtöbb betegünk (bét csendőr) *heveny zavarodottságban* szenvedett.

1. P. M. 30 éves, nőtlen csendőr négy hónapig volt nálunk; gyógyult.

Syphilist és iszákosságot tagad, két évig mint pincéz szolgált. A csendőrségtől kétszer megszökött, a mi elmebaj gyanuját keltette. Baja főfájással kezdődött, lehanggolt lett, nem tudta gondolatait együtt tartani, néha tájékozatlan volt, pupillái jól reagáltak. Beteg félesztendőt a nagyszombati katonai tébolydában töltve, hozzánk már jelentékenyen javult állapotban érkezett.

2. B. T. T. 25 éves nőtlen csendőr 1897/98-ban egy évet töltött nálunk, gyógyultan távozott.

Betegségének oka ismeretlen. A kassai katonai kórházba történt beszállítás előtt feltűnően nyugtalan lett, nem aludt, sirt, hangosan imádkozott, a szolgálattevő csendőrokt az engedelmességet megtagadta, egyik társára rárohant, hogy az miért akarja őt elpusztítani. «A kórházban virágja előtt számolt, azt mondta, hogy az egy polgár virágokkal díszítette fel, majd, hogy ő Magyarország kormányzója», majd teljesen megzavarodott. Pupillái fényre prompt, később (a Lipótmezőn) renyhén reagáltak.

3. R. A. 29 éves, nőtlen csendőr, 1903-ban hat hétig volt nálunk, gyógyultan bocsajtottunk el.

Állítása szerint csak mértéktelenen ivott, — a meg-

betegedése előtt és alatt történetekre nem emlékszik, a körülírás szerint nagyon lehangolt volt, arról beszélt, hogy nem érdemes élni, heveny blennorrhoeája volt. Betegsége okát kideríteni nem lehetett.

4. T. I. 29 éves, nőtlen csendőr 1905-ben öt hónapig volt a Lipótmezőn, javult állapotban havazított. A honvédkórház megfigyelési naplója szerint 1900-ban katonai szolgálat után *félesztendőt a pozsonyi kórház elmegyógyosztályán töltött. Innét elbocsájtva két évvel később a csendőrséghez vétette fel magát.* 1904-ben engedély nélkül elhagyta az őrsöt, egy korcsmai táncmulatságra ment s ott állítólag a cigányokkal valami nóta miatt összeeszeve, azok megverték. Kardját is elvették tőle és kardhüvelyét összetörték. Ezután tartozását kifizette, de az őrsön csak két nap múlva jelentkezett. Elmondta, hogy mi történt vele, aztán mind jobban zavart lett, a falra akart mászni, leverte a képeket, templomokat szentelt, misézett, imádkozott, takaróját harapdálta. A kórházi vizsgálat szerint fülei elfajultak, bal pupillája valamivel tágabb, mindkettő renyhén reagál, inreflexív csökkenetek, állandóan látási és hallási káprázatai voltak. Nehézkes rohamot a betegnél nem észlelték. Bajának oka ismeretlen.

5. G. I. 30 éves, volt csendőr, öt év óta van az intézetben. Bajja kezdetéről vagy okáról semmi sem deríthető ki. Megszakításokkal kilenc évig volt katona, időnként zavart, letérdelpl imádkozik, környezetét veri, — utóbbi időben hónapok óta csendes.

6. V. M. 30 éves, ez. csendőrörvezető. Saját állítása szerint baja mértékelen ivásból eredt, a csendőrségnél sokszor lett büntetve, két ízben öngyilkossági kísérletet követett el, a kórházban nem igen tudta, hol van, reszketett, félt, éjjel feljedit. Nálunk tartózkodása óta teljesen nyugodt, értelmes, testi éltérése sincs, tagja az intézeti ivás ellenes egyesületnek.

7. K. I. 22 éves, nőtlen csendőrörvezető, — érettségit tett, a csendőrségnél tisztá vizsgára készült s ez kimerítette. Álmában két szellem jelent meg előtte, spanyolul beszéltek hozzá, hogy keressék meg a testüket. Ebbe a káprázatba a beteg teljesen belezavarodott, majd hét havi betegség után hirtelen megnyugodott, betegségebe teljes belátása lett s testileg is gyarapodva 1891-ben gyógyúltan bocsájtották el. Egy év sem múlt el, súlyos benuálások tünetei között hozták vissza, négy hét után meghalt, — boncolásnál az agyhiában diónyi daganatot találtak.

Ezen hét eset mind 28—30 között levő fiatal emberekre vonatkozik, a betegség okát csak a 6-ik esetben ismerjük (iszakosság volt) a hetedikben lehet, hogy szellemi túlerhelés. A 4-ik esetben érdekes az, hogy elmegyógyintézetben 1—2 évig tartó kezelés után a különböző el-fajulási jeleket is mutató embert valószínűleg elnézésből a csendőrséghez felvették. A hét beteg között csak egy volt őrsvezető.

Öt *paranoias* (tébolyodott) csendőrünk volt.

1. Sz. Sz. J. 25 éves, nőtlen csendőrt 1885-ben vettük

fel s 1885. december hó 21-én gyógyúltan bocsájtottuk el. Betegsége főfajással kezdődött, azt állítja, hogy magasrangú családból származott, ő arra van hivatva, hogy megmentse a hazát, nagy örökséget fog kapni. Félre- ismerhetetlen nála a gyengeelműség. Állítja, hogy inni csak társaságban szokott. — Pupillái jól reagáltak.

2. P. S. 31 éves, nős csendőrörvezető 1890—92-ben két évig volt a Lipótmezőn, javulttan távozott.

Egy társának állítása szerint különös, nem katonának való ember volt. Saját állítása szerint nem igen ivott, képzeldött, hogy a legénység neki nem engedelmeskedik — a kórházban felszólítja a főorvost, hogy az Isten megbízása folytán bocsássa szabadon az összes betegeket. Bajának oka állítólag *iszakosság* volt.

3. K. S. 30 éves, nőtlen csendőrörvezető, 1905-ben két hónapot töltött nálunk — gyógyúltan távozott.

Nem iszik, nem dohányos, 1900-ban szolgálatközben három méter magasságról leesett, fején megderült s ezután két hónapig kórházban feküdt. Kibocsájtva a kórházból egy éjjel *fekete alakokat látott az ajtón bejönni, ezekre rálőtt*, akkor nagyon ideges volt, magába vonult, társait kerülete, sóhajtozott. Ugyanezen időben vizsgára készült a IV-ik polgári osztályból, éjjel nappal tanult. Beteg a Lipótmezőn teljesen megnyugodott, bajába belátása volt, szorgalmasan dolgozott, reflexei is normálisak voltak.

4. T. L. 40 éves, nőtlen ez. csendőrörvezető, 1898 óta van a Lipótmezőn.

Hat elemi iskolát végzett, nem volt elég szorgalmas, mézsáros mesterséget tanult, syphilisben szenvedett. Állítólag *csak mérsékelten ivott*. 1898-ban büntetéstől való félelmében mellbe lötte magát, még ugyanazon évben jobb mutató ujját szezekavágó gépbe dugta s többel levágta, majd a kórházban egy ablak keretben maradt üvegcsereppel akarta a nyakát elvágni, kiderült, hogy mindezt hanghallások és káprázatok hatása alatt tette. Kriztusnak mondta magát.

Az intézetben mindenről jól tájékozott, csöndes, értelmes, időnkint nyugtalan lesz, képzeldései kiújulnak. Gyógyulása nem várható.

5. Sch. E. 32 éves nőtlen, ez. csendőrörvezető, három évig egy ferenczendi kolostor tagja volt, két ízben a távirónál volt alkalmazva, 1902-ben vallásos téboly tüneteit vették nála észre. Isten és az apostoli király fiának mondogta magát, időnkint teljesen zavart. Gyógyulása nem várható.

Ezen öt eset közül csak egynél van feljegyezve, hogy baja iszakosságból származott (2). A 3. sz. beteg súlyos fejsérülést szenvedett, egyszersmind szellemileg is túleröltötte magát (Polgári vizsgára készült). Az 1., 4., 5. esetben bajuknak minden magyarázata hiányzik, az 5. eset ugylátszik már a csendőrséghez belépése előtt is abnormis ember volt, foglalkozását gyakran változtatta, barát volt, majd táviró lett, katona és végre csendőr. Általánosságban tudjuk a paróniáról, hogy ha ezt a bajt nem iszakosság vagy syphilis okozta akkor rendszerint

a szülők voltak elmebajosok, abnormisok vagy ezeknek volt syphilisük. A paranoiát tehát a csendőröknek nem csak a luesesek és iszásokok kiküszöbölésével, hanem azzal is lehetne kevesíteni, ha tudvalegleg elmebajos, iszások, lueses szülők gyermekeit, főként pedig olyanokat kik már a katonaság előtt, illetve ez alatt gyengeelméjűség, állhatatlan, kapkodó, rossz természet jeleit mutatják, ezen szolgálatba nem vennék föl.

A paranoiás csendőrök életkorából semmi különös következtetést levonni nem lehet, a legfiatalabb 25 éves volt, a megbetegedés kezdetén 32 évnél idősebb egy sem volt. Egy csendőr kivételével a többi mind valóságos vagy czimzetes csendőrszervező volt. Kettő gyógyult, — egy javult, — kettőnél gyógyulás nem várható. (Vége köv.)

A gyanusított és a tanú.

Irtak: Székely Vladimír államrendőrségi fonalmász.

II.

Még a teljesen elzüllött bünsőre is hatással van az önzérlésre, becsúszásra vagy hiúságra való apellálás.

Sobbet, egy levélhordó gyilkosát Berlinben a következő módon bírták vallomástételre.

— Maga jó katona volt. Egy katona, a ki a császár kabátját hordta, nem lehet gyáva!

Sobbet mélyen fellélegzett, majd felemelkedett hirtelen s feszes katonatartásban odaállt a rendőrtisztviselő elé.

— Én voltam! — mondta szilárd hangon.

Hiúság vette ki a szenzációs Majláth-féle gyilkosság egyik tetteséből, a hetike Spanga Pálból is a beismerő vallomást. A vizsgálóbíró ugyanis többször érintkezésnél kitapasztalta, hogy szörnyen hiú a gyerek.

Megíratott tehát egy ponyvafüzetet, melynek rigmusai a gyilkosságot énekelték meg s azt kinyomatta.

Ámde ezekben a románczokban csak a két büntetés volt ahók. Spanga ellenben gyáva, alattomos, «kápzcizer» betyár, a ki mindent társaira ken és áruklodik.

— No Pali! — mondja neki egyszer a bíró — nótát irtak az esetéről, olvasd el csak. Spanga olvassa a balladát és elfehéredik.

— Én vagyok a gyáva, én vagyok az alattomos, hazudó betyár? No azért is megmutatom, hogy nem én vagyok az. Irja a tekintetes ur, mindent bevallok. És elmondta híven a borzalmas tett részleteit.

A kedélyre való hatásban összpontosult igen gyakran a szegedi kormánybiztosnak: a betyárpusztító Rádának és hű segédjének Laucsiknak vallatási rendszere is. Igaz, hogy kemények s kegyetlenek voltak. Nem mintaképek, ámbaró igaz az is, hogy kemény legényekkel volt dolgnak. A betyárvilág rettegett nagyerjű hőseivel. Egy Rózsa Sándorral, egy Fazekas Dáviddal szembe szállni nem volt mindennapi feladat.

Laucsik kitapasztalta, hogy az egyik betyár, a ki ma kacsul tagadott, bár temérdek bűn nyomta a lelkét, vallásos és babonás.

Nosza meg volt a terve. Éjjelenként fehér lepedőt vett magára s láncezörgős, nehéz sőhajok és nyögések között sétálta végig a folyósót, melyre a betyár czellája nyílt. A babonás bünső mindig erre a kísérteties lármára ébredt fel. Ez verte el szeméről éjjelenként az álmat. Kezdt lassankint rémlátóvá lenni.

Áldozatainak reszkető alakjai jelentek meg előtte, azoknak sirását, nyögését hallotta folyton. Végre is egy kísértétjárta éjszakán odavitte megtört testét-lelkét a bíró elé s reszketve vallott be mindent. Tanatlanul elkövetett szörnyű tettek napvilágra kerültek. Elvezette a bírót ama titkokhoz, melyekből áldozatainak véres árnyai feljártak éjjelenként.

Hát Rózsa Sándort, a nagy parasztot, hogy vallatta ki Rádai? Felvitette magához, asztalához ültette s poharozott vele. Koczingatás közben apródonként áttért a rabló tettszere. Az agyafut «nagy paraszt» rémsége-sen kezdett hazudozni.

— Nem szégyeled magadat, Sándor? — mondja neki végre Rádai — vitéz hős voltál s most úgy hazudozol, mint a legutolsó kapczabetyár.

Ezzel az egy szóval megütötte a lélek húrját. A kisbé mámoros rablóban felébredt a büszkeség s vallott.

Az öreg legénynek ezt a pubulását mesterileg kihasználta azután Laucsik uram.

Volt a betyárök között egy fiatal dőlczgő fiú: Renkó Kálmán. Elegáns, nagy uri hajlamokkal felruházott gavallér. Szerette magát rablófejedelemmel nevezni s ugyancsak féltékeny volt Rózsa Sándorra, a ki szintén ezt a címet vindikálta magának.

Temérdek kegyetlen gyilkosság és rablás nyomta a lelkét.

Ebben a két nem közönséges fenevadban ébresztette fel Laucsik a hetvenkés örögdőt, s odáig vitte őket, hogy legrajtetettebb bűnüket is bevallották.

— No Kálmán fiam! — szólítja meg egyszer Renkó Kálmán — az öreg ugyancsak derekúl viseli magát.

Bevallott vagy hét rablogyilkosságot. Azt mondta, hogy különb legény ő nálatoknál. Mégis csak ő a betyárfejedelelem.

— Az-e? — pattant fel a fiatal haramia — no hát megmutatom én, hogy ki a fejedelem, én-e vagy ő. Ha ő hetet bevallott, bevallok én tizennyegyet.

És csakugyan előrántott tizennyegyet rémes esetet, melynek mind ő volt a hőse.

Másnap az öregot fogta el a ravasz Laucsik.

— Hej Sándor, mégis látom, hogy nem te vagy a betyárfejedelem. Ez a Renkó Kálmán fránya egy gyerek. Nagyon lenézi az öreg legényt. Azt mondja, hogy már az semmire sem jó. Csak tegnap is róla beszéltünk.

Bevallott vagy tizennyegyet nehéz ügyet.

Ezt csinálja meg az öreg, hengezett vele.

— No, majd meglátjuk tekintetes uram! — mondja dühösen a «nagy paraszt».

Tessék csak felírni, a mit mondok, aztán mondja meg, hogy ki a betyárök fejedelme.

Ráduplázott biz az Renkó Kálmánra. Meg sem állott huszonnolyozig.

Laucsik pedig csak fogyasztotta a papirost és a mar-kába nevetett.

Másnap megint a Renkó gyereket fogta elő.

Igy tartott ez a versengés mindaddig, a míg a két hős emlékezete bírta.

Égész legiója került napfényre az elrejtett bűnöknek: részes gyilkosságok, kegyetlen rablások.

Hogy a furlangos vallató eldöntötte-e végre, hogy ki is hát az igazi betyárfejedelem, arról már nem szól a krónika.

Néha erélyes fellépés, komolyság és rövidség szintén beismerő vallomásra bírhat, kivált a letartóztatás pillanatában, mikor még az íjedelem első hatása alatt van a delikvens, s még nem talált időt hazugságok kieszelésére.

Egri István ez. őrsvezető, Bajkó János ez. őrmester,
Pisák Gábor volt csendőr.

Az 1896. év nyarán Budapesten a Ferencvárosban rablőgyilkosság történt. *Czibra* Antal egy 17 éves subanc ráébezt társa ünneplő ruhájára s három forintjára. A Mátyas-u. 10. sz. a. paplanüzletben együtt dolgozott *Szabó* János paplanmunkással. Egy nap ráakadtak a kamrában, *Szabó* tengeri fível letakart holttestére.

Mikor a rendőri bizottság kivonult, *Czibra* is ott állt közömbösen, mint a ki távol áll mindentől.

Egyzerre hirtelen feléje fordult a nyomozást vezető *Zsarnay* rendőrtanácsos. — Hol vetted, azt a kabátot, az nem a tied.

— Nem.

— Hát kié?

Czibra zavartan körülnézett, majd vállat vont.

— Hát ezé... a ki ott fekszik: *Szabó* Jánosé.

Lelekrázó jelenetek is megindíthatják a bűnös lelkiismeretét. A gyilkos áldozata holttesténél többnyire nyugodt, de elveszti lelki egyensúlyát, ha közvetlen tanújává válik annak, a mi fájdalmat és szenvedést okozott.

Guillot párisi vizsgáló bíró két *makacsul* tagadó bűnösnek megmutatta áldozatuk holttestét. A halott látása hidegen hagyta a két banditát, de egyszerre belépett a meggyilkolt édes anyja, egy derék pórasszony, a ki görcsösen zokogott. A tetem előtt térdre vetette magát.

— Fiam, fiam! — kiáltott fel fájdalommal, összetette kezét és imádkozott, mialatt könnyei végigpergették arcán.

Az egyik gyilkos elsápadt, mikor az öreg asszonyt imádkozni látta, s két nagy könny csordult ki szeméből. A vizsgáló bíró megértette a pillanat jelentőségét és felszólította, valjha meg az igazat.

S a gyilkos megszólalt. Hangjának őszinte csengése volt.

— Itt áll a gyilkos! — mondotta, s ezzel társára mutatott.

— Nekem is elég volt e jelenetből! — szolt a másik — igen, két döfést adtam neki: de a harmadikat a pájtás adta bele... a szívébe.

Erre aztán ez is vallott.

A miket itt elmondottunk, ezek mind sokszor titkai egy-egy beismerő vallomásnak, melyre — újra hangsúlyoz-

zuk — *kizárólag* törekedni nem kell, melynek kétértelmű nagy jelentőségét azonban kicsinyelnünk sem szabad. Mert elvégre fő a titok felderítése s a beismerő vallomás már több a félsikernél.

Egyebekben pedig a gyanusítással szemben szolgáljon mindig követendő elvül részünkről a *nyugalom és önuralom* megtartása. Mentől inkább meg van ez, annál biztosabb a hatás, mert alkalmunk nyílik ezzel a gyanusítottat *lelki műveltségében* kiismerni s tanulmányozni, melyre a hivatása magaslátán álló nyomozónak mindig törekednie kell.

A nyomozás amolyan szellemi párviaskodás a bűnös és üldözője között. Kézencfékvő, hogy csak úgy lehet részünknél a győzelem és a siker, ha az ellenfél erejét s gyöngéit, erényeit s gyarlóságait, szóval: *öt magát* ismerjük. (Vége kőv.)

Három kitüntetett csendőr altiszt ünnepélyes feldiszipítése.

Ő császári és apostoli királyi Felsége mult évi november hó 26-án Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával: saját életük kockáztatásával több emberéletnek a tűzhaláltól való megmentéséért: *Bajkó* János ezts. őrmesternek a koronás ezüst érdem keresztet, *Egri* István ezts. őrsvezetőnek és *Pisák* Gábor csendőrnek az ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

A kitüntetettek feldiszipítése lélekemelő ünnepélyességgel folyó hó 13-án a balassagyarmati m. kir. honvédszolgátsági laktanyában folyt le. Az ünnepélyre a balassagyarmati szárny területéről 44 altiszt és csendőr jött be önként, hogy bajtársaiknak ezen örömmünnepeben részt vegyenek.

A balassagyarmati szárny parancsnokának, *Varga* Gusztáv századosnak jelentésére, *Petrovics* Száva őrnagy, balassagyarmati honvéd-állomás-parancsnok intézkedése folytán *Gosztonyi* Jenő honvéd százados parancsnoksága alatt egy félszázad vonult ki az ünnepély szin-

A feldiszipítés pillanata.

helyére, a balassagyarmati honvéd-laktanya udvarára. A felszázad első szakaszát Havranek János csendőr hadnagy parancsnoksága alatt egy csendőr szakasz képezte.

Jelen voltak teljes díszben még az állomáson levő összes tisztak is.

A fogadás megtörténte után az arcvonal előtt felállított három kitüntetettnek edvei Illés Béla csendőr főhadnagy hozta tudomására legfelsőbb kitüntetésüket és lelkesítő beszédeben önfeláldozó tevékenységük által szerzett érdemeiket méltatva, őket egyszersmind követendő példa gyanánt állította a bajtársak elé. — A beszéd elhangzása után a kitüntetési jelvényeket Petrovics Száva őrnagy sajtákezüleg tűzte fel a kitüntetettek mellére, mit a felszázadnak a kitüntetettek előtt díszmenetben való elvonulása követett.

Délben a kitüntetettek tisztelőre ünnepélyes lakoma volt, a melyen a balassagyarmati honvédszázalaj képviselőjében Petrovics Száva őrnagy, Gosztonyi Jenő százados és Szladek Albert hadnagy, a szárny tisztikara részéről pedig Varga Gusztáv százados, edvei Illés Béla főhadnagy és Havranek János hadnagy vett részt.

A három kitüntetett arczképét és a feldíszítés pillanatát képeinkben is bemutatva, megjegyezzük, hogy Pisák Gábor, ki időközben a csendőrség kötelekéből kilépett s a honvédség tartalékába helyeztetett át, az ünnepélyen honvéd egyenruhában vett részt.

A családi kör szentsége.

Elsőtétül az éj: sivitő szél rázza meg Éden bokrait; nyöszörögve lapulnak a földre oroszlánok, tigrisek és párducok; és a zugó virharban, csattanó villámok közt fut az Ur haragja elől az első emberpár. Hajfürteik lobognak a szélben, testüket veri a zápor. Az arkangyal subogó lángpallossal kergeti őket Éden kapuján ki a viharba, a szenvedésbe, a nyomorúságba... Hová menjenek? Mihez fogjanak? Nélkülözést nem éreztek eddig, munkát nem tanultak. Az asszony gyöngye teste reszketve simul a férfihez. Talán legjobb is volna befejezni az egész nyomorúságot, mielőtt megkezdődött? Csak egy ugrás arról a szikláról, le a mélységbe és egyszerre vége mindennek.

De a férfit hirtelen melegség hatja át a siró nő látára. Érti, hogy immár kötelessége szembeszállani vésszel, viharral. Nem magáért. Azért a nőért, a kit szeret. És azokért, a kiket szeretni fog még ezután.

S büszke önérettel ragadja meg az első czölöpöt, melyet az uton talál, leveri a földre és szól:

— Itt épitem fel a házatam és ez lesz az otthonom. Itt fogunk élni, a hogy eddig éltünk, egymást szeretve, boldogan. Ha mindent elvett tőlünk az Ur, ezt a szeretetet, mely bennünk lángol, nem vehette el. Dacozok haragjával s megvetem lábamat ezen a talpalat földön: a szeretet nevében...

És ime, kiderült az ég és szírvány ragyogó a fel-

hők palástján. Az ember elbukott, de lábra állott ismét. Megtalálta az igaz utat.

A bölcsesség küzte az embert a paradicsomból. A szeretet új paradicsomot szerzett neki.

Ez a paradicsom a család. A társadalom csak az emberek kölcsönös érdekén alapul. Azért élünk nagy tömegekben, mert szükségünk van egymásra. De a család tagjait csak a szeretet fűzi egymáshoz. Hírnév, dicsőség, kincsek, uralom értéktelen dolgok volnának, ha az ember nem volna kapzsi, irigy, nagyravágyó. De hírnév, dicsőség, kincsek és uralom nélkül is boldoggá teheti az embert a szeretet. A társadalom élete a harc, gyűlölség, kufarkodás. A család élete szeretet, hűség, önfeláldozás. Kérdezték meg az emberiség kimagasló férfait, a szellemóriásokat és a csaták hőseit, melyek voltak életük boldog pillanatai? És ők elborult arcczal feleltek: kevés olyan pillanatom volt, mert kevés időt tölthetünk családi körben. Nincs az a megnyert háború, mely az embert olyan boldoggá tehetné, mint az első csók a hitves ajkáról és nincs az a hódoló éljenés, mely kedvezőbb hangzású lett volna annál az érthetetlen, ostoba kis gyűgyögésnél, melyet egy csöppnyi emberke hallat, jókedvében. Ha nem volna családi élet, bizonybony nem volna érdemes küzdeni.

*

Voltak nagy férfiak, a kik a félvilágot meghódították, de boldogtalanok voltak, mert nem érték rá szeretni. A pillangó nem él, csak egy napig. A tiszavirág egy óráig. És vannak emberek, a kik szeretet nélkül élnek késő vénségig. És ha kérdeitek: ki élt tovább? Azt mondom: a virág s a pillangó. Mert ők szerettek s azok az emberek nem tudtak soha szeretni.

*

Zugjon kiűn a vihar, csapkodjanak a villámok: ezt a várat, a *családi kör szentségét* nem döntheti meg se vihar, se villám. A szeretet örökkévaló, mint az Isten. Azért az az ember a ki szeret, hasonló Istenhez. Összeomolhatnak intézmények, államok, eszmék; átalakulhat a föld beosztása; felfordulhat a világ rendje — ez az egy dolog nem változik és örök forrása marad minden emberi jónak.

Képeinkhez.

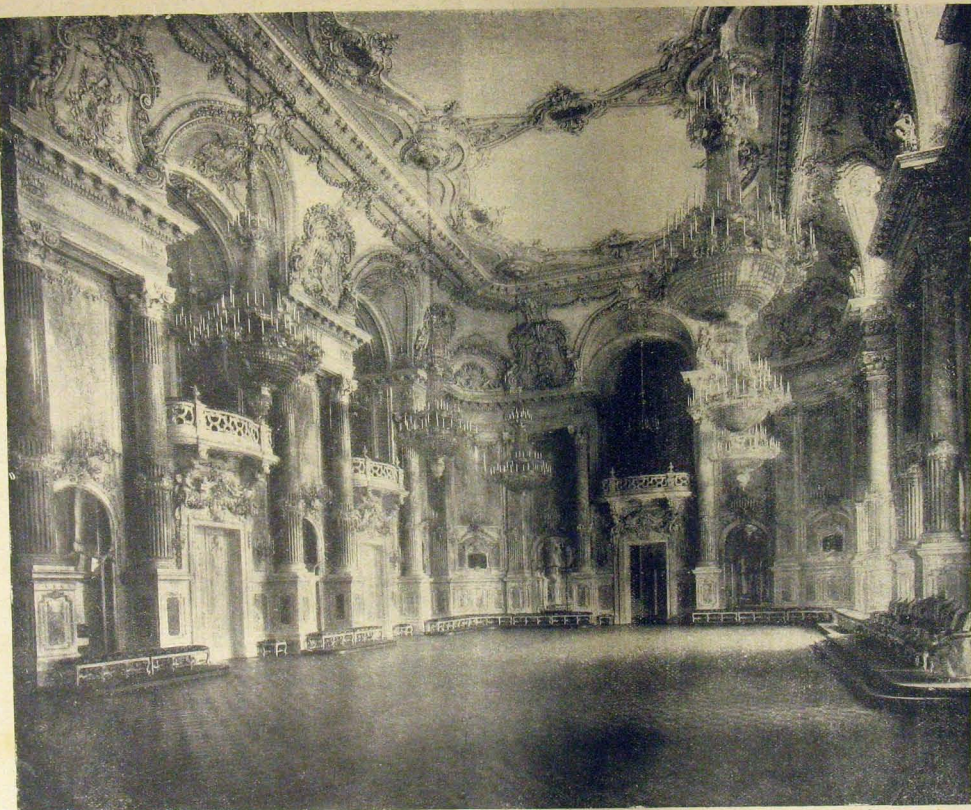
A budai királyi palota.

A mult számunkban megjelent képek folytatásaként bemutatjuk még az újraépített királyi palota ragyogó termei közül a táncztermet és a Hunyadi-termet.

HIREK.

A fővárosi államrendőrség bünyügyi osztályának és muzeumának megtekintése. A csendőrségi tisztisemlé- és hadapródképző tanfolyam hallgatói parancsnokuk, Oláh Ödön őrnagy vezetése alatt, kikhez Panajott

Tánczterem a budai királyi várpalotában.

Sándor tábornok, csendőrségi felügyelő, Altörjay Imre ezredes, kerületi parancsnok és több Budapesten állomásozó csendőrtiszt részvételével, jan. 19-én délután a budapesti m. kir. államrendőrség főkapitánysági palotájában levő bünyői nyilvántartási osztályt tekintették meg. A látogatókat dr. Boda Dezso főkapitány és dr. Pekáry Ferenc főkapitányhelyettes kalauzolták, dr. Gábor Béla fogalmazó, a bünyői nyilvántartási osztály vezetője pedig egy igen érdekes előadást tartott a dactyloscopiáról és példákul illusztrálta ezen rendszernek, a személyazonosság megállapítására nézve valóban meglepő és megbecsülhetetlen eredményeit; majd a bünyői muzeum gazdag és tanulságos gyűjteményét, valamint a pazarul borengett és igen érdekes fényképezeti műtermet mutatták be a látogatóknak, kik — Panajott tábornoknak a főkapitány és helyettesének, valamint az előadónak lekötözött szívességükért kifejezett köszönetet után — egy tapasztalatokban gazdag délután benyomásával hagyták el a palotát. A dactyloscopiának a csendőrségnél bizonyos irányban való felhasználására később még rátérünk.

Gyászhir. Kemény Ödön hadnagy, kolozsvári oktatótisz január 19-én, rövid szenvedés után, 26 éves korában, Kolozsváron meghalt. Temetése, bajtársainak és a helyőrség tisztikárának nagy részvétele mellett, január 20-án ment végbe Kolozsváron. Elhunytáról az I. számú csendőrkörület tisztikara külön gyászjelentést adott ki, mi pedig e helyütt fejezzük ki korai halála fölött érzett őszinte részvétünket.

KÜLÖNFÉLÉK.

A világ körül 33 nap alatt. Az orosz közlekedésügyi miniszter számítása szerint a nagy szibériai vasút teljes kiegészítése után a világot 33 nap alatt körül lehet utazni. Kiindulási pontul Brémát vette. Brémától Szentpétervárig vasuton 1 $\frac{1}{2}$ nap, Szentpétervárról Vladivostokba vasuton, óránként 48 km. gyorsaságot számítva, 10 nap; Vladivostokból a Csendes-óceánon át San-Francisco 10 nap; San-Francisco—Newyork 4 $\frac{1}{2}$ nap, Newyork—Bréma 7 nap, összesen 33 nap. Eddig a leg-rövidebb ut ez volt: Newyork—Southampton 6 nap; Southamptonból Párison át Brindisibe 3 $\frac{1}{2}$ nap; Brindisiből a Suez-eszaton át Jokohamába 42 nap; Jokohama—San-Francisco 10 nap; San-Francisco—Newyork 4 $\frac{1}{2}$ nap. Összesen 66 nap, tehát éppen a kétszerese.

A kőszén feltalálója. 1197-ben, a mikor a fa és más tüzelőszert a mostani Belgiumban igen drága volt, egy Hullioz nevű lüttihi kovacsnak az a gondolata támadt, hogy az általa talált fekete földet fűtésre használja. Az ő neve után hívják a kőszént francziálai houille-nek. Belgiumban ezután nagy mértékben üzték a kőszénbányászatot, míg másutt csak később folytatták.

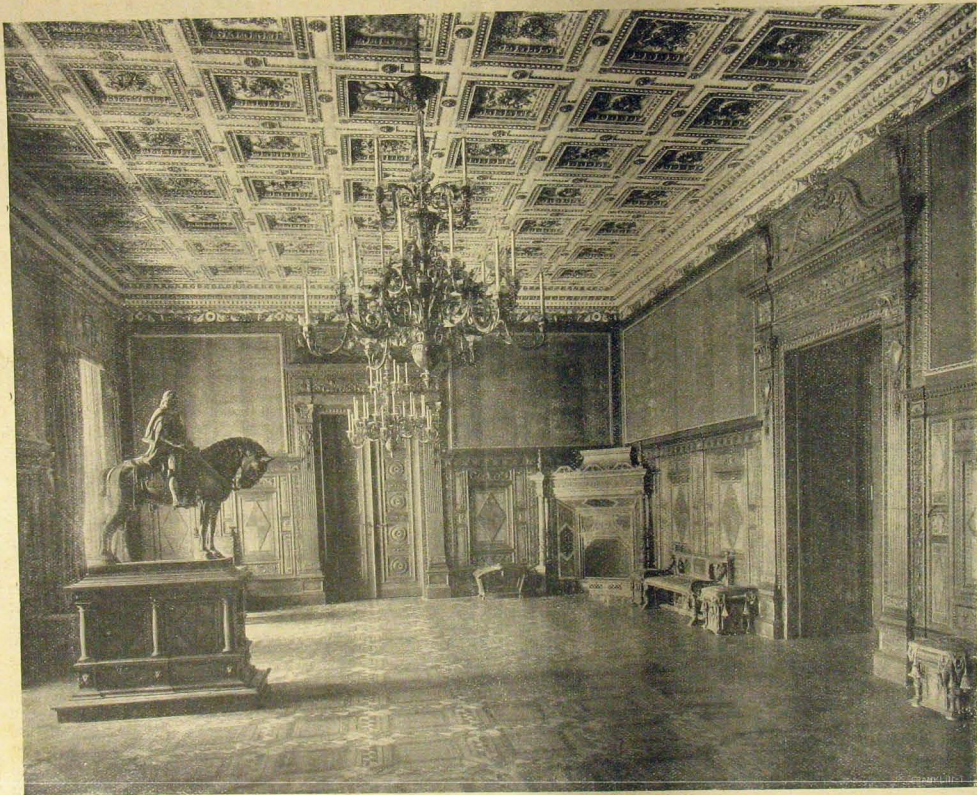
A város kutyája. Valparaiso lakossága bizonyos büszkeséggel mutogatja az idegennek egyik különlegességét: a város kutyáját. Quatre Remosnak nevezik ezt az állatot, a melynek okosságáról csodadolgokat mesélnek, csak akadjon, a ki mindezt elhiszi. Tény azonban, hogy Quatre Remos nem közönséges kutya. Pompásan

kifejlődött, büszke tartású állat, a melynek legnagyobb szenvedélye a tisztolás körüli segédkezés. Ha valahol tüzet jelentenek és a vészharang megkondul, a derék kutya nyilsebeseen vágat a városi fecskendőállomás elé, követi a tüztőlőcsapatot és a tűz színhelyén a legnagyobb fűstben is behatol az égő házba, meggyőződést szerzendő az iránt, vajjon nem maradt-e élő lény a veszedelem tanyáján. Ha nem, akkor egyes tárgyakat hoz ki szájában és addig kerül, fordul a házba, míg csak a behatolás lehetséges. A tűz színhelyén összeverődő tömeg rendszeren viharos tapsokkal kíséri a bator mentő tevékenységét és szinte úgy látszik, mintha az elismerésnek ez a jele fokozottabb buzgóságra serkentené ezt az állatot. Egyébként koldulni is szeret. Az emberek ismerik már ezt a szokását és is-egy pénzdarabot helyeznek szájába. Ezzel a pénzdarabbal a mézárshoz, vagy a pékhez siet és annak rendje, módja szerint megfizet az elfogyasztott táplálékért. Ha olyankor kap pénzt, a mikor nem éhes, egyszerűen elássza azt és csak később, mikor «vásárlási hajlama» támadnak, nyul a kincseiből. És csak rézpénzt fogad el, az ezüstpénz értékével nincs tisztában, azt egyszerűen elveti. A kutyának egyébként az egész vidéken nagy híre van és angol hajósok többször el akarták lopni, de a város közönsége ügyel rá, hogy kedvencének semmi baja ne essék.

Emberévő fa. Egy angol tiszt érdekes cikket közöl egy londoni folyóiratban. Utí tapasztalatairól számolva be, megemlíti, hogy Madagaszkarban egy sajtáságos alaku fát talált, a melyet a benszülőttek bályványként tisztelnek. A fának olyan az alakja, akár egy óriási ananászé. A növény nyolcz nagyon hosszú és vastag levelből áll, a melyek egy ürege törzsből nőnek ki. Ez a fatörzs felső végében kiszélesedik és ivópohárhoz feltűnően hasonlít. A törzsnek alsó végén hat fehérszínű ág emelkedik égnek, a melyeknek széle nagyon éles és mintegy védőpajzsoként veszik körül az egész növényt. Ha a benszülőttek ilyen növény mellett elvonulnak, áhítattal leborulnak előtte és imádkoznak hozzá. Minthogy pedig az istenséget tisztelik benne, áldozatot is hoznak neki. Evégből folytonos üteglelések közepette arra kényszerítenek egy leányt, hogy a fatörzs tetejére mászék föl és ott a növényből kiszivárgó édeskés, ragadós és kábítóan ható italból igyék. Alig kezdésült a szegény leány ebből a folyadékból, dühöngeni kezd és a fatörzsbe kapaszkodva, örülten gyors mozgásokat végez a fán, a mely — úgy látszik — e mozgások hatása alatt életre kel. Az ágak és levelek mozogni kezdenek és kigyógy módjára körülölelik a szerencsétlen leányt. Az éles szélű levelek behatolnak az áldozat testébe és valóságos barázdákat vájnak belé. A jajveszékélő leány vére pedig összevegyül a növényi folyadékkal és a fát körülállító tömeg serlegekből issza ezt az utálatos italt. Majd örült tánczra perdülnek és éktelen lármával imádkoznak az emberévő fához, a melyik valósággal kivégzi az áldozatul felajánlott leányt.

A hosszú élet titka. Mecschnikov tanár, a párisi Pasteur-intézet igazgatója, érdekes nyilatkozatot tett egy hírlapiról előtt a hosszú élet titkáról. Eszerint legelső sorban is a táplálkozással kell nagy sulyt helyezni. A legjobb és legegészségesebb ital, Mecschnikov véleménye szerint, a — forralt víz és azt állítja, hogy ha az ember hozzá szokik, jobban izlik, mint akár a bor, vagy a sör. Tejet is csak forralt állapotban igyék az ember. Különös gondot kell fordítani a gyümölcs és főzelék élvezésénél és tekintetben legajánlatosabbnak tartja, ha csak főtt gyümölcsöt s főzeléket fogyasztunk. A legegészségtelebbe

Hunyady-terem a budai királyi várpalotában.

gyümölcsök az orvostanár állítása szerint a szamócza és a cseresnye. A szárnyasok husának semmiféle tápláló értéke nincs, az osztrigába tífuszbacillusok vannak, a marha- és borjúhúsban óriási mennyiségű mikroba található. A halhús egészségtelen voltáról mindenki meg van győződve. Egyedül a ló- és az ürühús egészséges és a főtt tojas is nagyon tápláló.

A nevetés. A nevetés hangjeleit egy angol bölcseész e képen ismerteti: A nyíltszívű ember, ha nevet, túlnyomólag az «a» betűt hangoztatja, a flegmatikus az «e» betűt az «i»-vel kapcsolja egybe, a bőkezű az «a» betűt az «o»-val egyesíti, a fősvény és kárörvendő: az «e» és «u» betűt egytől nevetésébe; azok, kik közül az egyik az «a» és «ó» betűt, a másik az «e» és «i» betűt hangoztatja: rokonszenveznek egymással és ha két különböző nembe tartoznak: jó házaselekt lehetnek. A kövér emberek többet és jobbízűen nevetnek mint a soványak; a ki sohasem nevet, azt jó kerülni, a magában való nevetés: a rosszakarát jele.

A sör történetéből. A sör élvezete az egyiptomi papirusok adatai szerint már több ezer esztendő; egyébiránt az egyiptomiak által élvezett szeszes italt csak annyiban nevezhetjük sörnek, amennyiben az is gabonafélékből és kölesből készült, de komló nélkül és nagyon kezdetleges módon. Ilyet élveztek a régi rómaiak dodra elnevezés alatt, és a régi germánok Priscus Rhetor tudósítása szerint, ilyet fogyasztottak Attila udvarában is a lakomán, melyet szabadjának és camunnak neveztek, sőt Oláh Miklós tudósítása szerint az öt belgrádi útjában kísérelt kunok útközben kölesből valami sörszerű italt főztek maguknak, s végül II. Lajos királyunk hagyatékában egyebek között számos söröshordó maradt vissza, jeléül, hogy a sörfőzést nem későn tanultuk el a németektől, de annak ismeretét jóformán Ázsiából hozták elénk, s azt a mostani hazában állandóan gyakorolták is.

HASZNOS TUDNIVALÓK.

A szerszámok vasrészeinek rozsdásodása ellen egy görögországi gyáros a következő módon készitendő kenőcsöt ajánlja. 1 kilogramm szalonnából kiolvasztott zsírt 30 gramm kámfornal és kevés grafitál jól összedörzsölünk. Az ezzel a kenőccsel bedörzsölt vasrészek acélnézésűek lesznek és a rozsdá hosszú ideig nem fogja azokat.

A vöröshagyma mint gyógyszer. Tyukszem és szemölcs ellen jó sikerrel alkalmazható a közönséges vöröshagyma a következő módon: 4—5 óráig ecetben áztunk egy hagymát, aztán a közepén kétféle vágjuk s egyes rétegeit lefejtjük. Egy ilyen réteget jó erősen a tyukszemre vagy borkeményedésre kötünk, a mit háromszor ismétlünk naponta. Néhány nap múlva megpuhul s kisebb-nagyobb mértékben le is válik a tyukszem, úgy, hogy aztán késsel könnyen és fájdalom nélkül eltávolítható lesz. A szemölcsök is eltűnnek idővel, ha naponta többször kétféle vágott hagymát kötünk rájuk, valamint éjszakára is fölköttünk egy szeletet. A szunyog s egyéb rovarok csípése ellen is hasznos a hagyma, és ha a megcsipett helyet egy hagymával bedörzsöljük, a fájdalom mindjárt megszűnik s a csípés helye sem dagad meg. Keleten pedig a hajhullás ellen használják

a hagymát már nagyon régi idő óta, olyanformán, hogy azon helyeket, a hol a haj ritkulni kezd, kétféle vágott hagymával naponként kétszer-háromszor jól bedörzsöljük. A makacs orrvérzések ellátására is sokszor kitűnő szer a vöröshagyma s néha már pusztán megszagolása elegendő, hogy az orrvérzést elállítsa, ha azonban ez sikerre nem vezetne, úgy meg kell zuzni vagy reszelni a hagymát, levét kifacsarni s ezt a levét ecetzel keverve az orra fölszívni, mire a vérzés meg fog szűnni.

Lópokróczkok tisztogatása. Igen jó és olcsó pokrócztisztítószert a közönséges szalmiákszesz, melyből bizonyos mennyiséget egy kádba öntünk a kádra a pokróczot ráterítjük, s ez után a pokrócz alatt a kádba forró vizet öntünk. A felszálló gőzök a gyapjurostokat átjárva a piszkot teljesen feloldják. A pokróczokat aztán jól összegyömöszöljük és pálczával erősen kiporoljuk. A porolás után meleg vízben kiöblítjük és szárítás végett kiakasztjuk szellős helyre.

Lószerszámfesték készítése és használata. A lószerszámokat minden használat után angol nyereg-szappannal jól meg kell mosni szivacs segítségével, aztán özbőrrrel szárazra törölni, mire kenőkefével befestjük. — A festéket következőleg lehet előállítani: Vegyünk 30 gramm disznózsírt, 30 gramm méhviaszt, 240 gramm elefántesont feketét, 240 gramm cukrot, 120 gramm lenmagot és 60—90 gramm vizet. Vagy 240 gramm méhviaszt, 120 gramm elefántesont fekete, 60 gramm porosz kékfesték, 60 gramm terpentint, spiritust és 30 gramm kopállak. Előbb megolvasszuk a viaszt és aztán hozzákeverjük a többi anyagokat. A meghülés után hengerekké gyurjuk és a mikor szükséges, felhasználjuk. Jó fekete festék még a kalapoknak a festése is, valamint a következő vegyülek: 15 gramm kékfesték-kivonat, 6 gramm káli bichromát, mindkettőt együtt porrátorjuk és 17 liter forró esővízben feloldjuk. Az elegyet jól összekeverjük, míg a por teljesen feloldódott; kihülés után palackokba töltjük, a melyben hosszú ideig áll. Ezeket a festékeket kefével rákenjük a szerszámra és aztán beolajozzuk a szerszámot. Az olajt egy éjszakán át hagyjuk a bőrön és akkor aztán dörögöljük le az egészet egy bőrdarabbal s akkor igen szép fényes lesz a szerszám.

A svábbogarak vagy muszkák kiirtására egyik legcélszerűbb eljárás az, ha valódi swinfurti zöld festékekkel hüvelyknyi széles körülhintjük a fal tövét. A negyedik napon felseperjük s újra behintjük, mire a férgek végkép eltűnnek.

Szerkesztői üzenetek.

A szalgálatl kapcsolatos kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

Tóth czts őrmester. Az özevgyi nyugdíj beszüntetettik, ha az özevgy újból férjhez megy. Az újra férjhez ment özevgynek azonban férjhezmenetele napjától számított egy évi határidő alatt jogában áll nyugdíját megváltani, vagy azt újabb özevgyeségetesőre fenntartani. A megváltási összeg a megváltandó

nyugdíjnak legfeljebb két évi összegében állapítható meg, de a közhatalosi orvos által igazolandó, hogy az özvegy egészségi állapotához képest, legalább még két évig élhet. Ha az újra férjhez ment özvegy a nyugdíját meg nem váltotta és második férje után is özvegyiségre jut, nyugdíját, ha a törvényes feltételek még mindig megvannak, második férje halála napjától kapja.

Temesi csendőr. Szolgálati ügyet érint; forduljon kérdésével szakaszparancsnokságához.

Kíváncsi csendőr. Nyugdíjra csak a teljesen betöltött tíz évi szolgálat után van igénye. Ha a tizedik év betöltése előtt lesz felülvizsgálva, csupán végkielégítést kap, kivéve, ha szolgálatban szerzett sérülés folytán lett szolgálatképtelenné.

B. J. csendőr. Kérdését nem értjük. Ha választ akar, írja meg érthetően, hogy mit akar.

B. K. járásörmester. Balás György es. és kir. vezérőrnagy.
Juhász csendőr. Kérjen felvilágosítást előjáró parancsnokától.

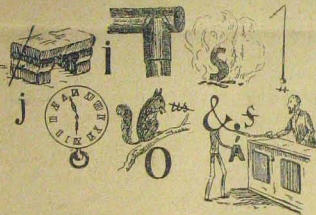
Kilépő öreg zsoldár. 1—2. Kérdezze meg alkalomlag a szakaszparancsnoktól. 3. Az új karabélyokat már gyártják, hogy mikor lesznek vele készen, nem tudjuk. A szíjazat barna lesz. 4. Ezt is előjáró parancsnoktól kérdezze meg.

Érdeklődő őrs. Szolgálati ügyben nem adunk felvilágosítást.

K. 268 koronát.

S. L. járásörmester neje. 1. Régen tervbe van véve; de hogy mikor lesz megvalósítva, azt még most senki sem mondhatja meg. 2. Forduljon ez ügyben a szakaszparancsnoksághoz, bizonyára méltányolni fogja.

KÉPTALÁNY.

Megfejtési határidő: 1907 február 2.

A megfejtők között egy értékes könyv lesz kisorsolva.

*

Lapunk 2. számában közölt betűrejtvény helyes megfejtése:

„Minden háznak van keresztje.»

Helyesen megfejtették: Oeskő Mihály csendőr, Dorog; magyarbódi őrs; krasznaborkai csendőrőrs; Antal József csendőr Pettnik; kornai csendőr őrs; Gergely J. őrmester és neje, Kálós A. cz. őrsv. Dös; gyimesi őrs; Panajott Emmy; Kajsa őrmester Nagysurány, kisteleki őrs; sümegi őrs; Sári Vince csendőr Csákvár; Groelli Gyula pr. csendőr cz. őrsvezető, Godólló; Attyánszky M. Dubovác; Ambrus I. csendőr Plugova; B. O., Sz. J. Agradina, Bíró Ferenc őrsvezető Dübroya; Debrezeni őrm. Ratkó; sziráki őrs; Fekete J. őrsv. Bárányos; Szabó István IV. csendőr, Győr; Kovács őrsvezetőné Riskulicza; Tóth őrsvezetőné Hajduszovát.

*

A kisorsolt jutalmat a sümegi csendőrőrsnek elküldöttük.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1907. évi jan. hó 7-én Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával:

Fellmer Henrik, VI., és

Major János, IV. sz. csendőrkerületbeli törzsrörmestereknek, hosszú és kötelességű szolgálataikért a koronás ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Kineveztetett:

a m. kir. honvédelmi miniszter urnak 1907 jan. 8-án kelt 119,271/16.1906. sz. rendeletével, 1907. évi január 1-ével Scheip Károly őrmester a II. sz. csendőrkerület állományában, csendőr járásörmesterré.

Okiratilag megdicsértettek:

a m. kir. honvédelmi miniszter úr részéről, Németh Dávid és Augusztl Sándor VI., valamint

Bars Kálmán III. sz. csendőrkerület állományába tartozó járásörmesterek, a közbiztonsági szolgálat terén hosszú időn át teljesített buzgó és eredményes szolgálataikért.

Juhász András járásörmester és

Rosenthal Ignác őrmester mindkettő az V. számú csendőrkerület állományában, a közbiztonsági szolgálat terén hosszú időn át teljesített buzgó és eredményes szolgálataiért.

Táborszky István, m. kir. V. sz. csendőrkerületbeli járásörmester, a közbiztonsági szolgálat terén hosszabb időn át kifejtett kötelességű és eredményes működésért.

Áthelyeztetett:

a m. kir. honvédelmi miniszter urnak 1907 jan. 8-án 119,250/16. 1906. sz. rendeletével Jaga András, I. sz. csendőrkerületbeli járásörmester, nagyilondai járásparancsnok, hason minőségben, Kőhalomra.

Házasságra léptek:

az I. sz. csendőrkerületnél:
Szakács József őrsvezető, Benke Idával 1906 nov.

12-én Csikszentmártonban;

Pálmái Antal cz. őrmester Schuller Jozefinnel, 1907 január 7-én Keresden;

a II. sz. csendőrkerületnél:

Kiss József őrmester, Kiss Máriaival, 1906 deczember 26-án Románghadnán.

PÁLYÁZATOK.

Egy irthoki állás a széskabányai kir. járásbírósnágnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 kor. Magyar nyelv szóban és írásban, német és lehetőleg román nyelv bírása. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a fehértemplomi kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 2-ig.

Egy hivatalzolgai állás a biharujfalusi kir. járásbírósnágnál. Fizetés 500 korona. Szabályszerű lakpénz. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nagy-váradi kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 2-ig.

Egy irthoki állás a hatvani kir. járásbírósnágnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. 3—6 hónapi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények az egri kir. törvényszék elnökéhez 1908. évi február hó 2-ig.

Egy hivatalzolgai állás a kisujszállási kir. járásbírósnágnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 160 korona, vagy természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a szolnoki kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 5-ig.

Egy hivatalzolgai állás a sátoraljuhelyi kir. törvényszéknel. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 180 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Tót nyelv bírása. Kérvények a sátoraljuhelyi kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 20-ig.

A muraszombati közigazgatási fogházőri állás. Fizetés 600 korona. Természetbeni lakás és ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények Vas megye alispánjához 1907. évi január hó 30-ig.

Egy vámolói állás a budapesti állami hidaknál. Fizetés pótlékkal 1000 korona. Lakpénz pótlékkal 300 korona. Ruhailletmény 140 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Három havi próbaszolgálat. Kérvények a budapesti m. kir. állami hidak igazgatóságához 1907. évi február hó 14-ig.

Egy hivatalzolgai állás a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéknel. Fizetés pótlékkal 700 korona. Lakpénz pótlékkal 300 korona, esetleg természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona, illetve természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 9-ig.

Egy hivatalzolgai állás a beregszászi kir. ügyészségnel. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 180 kor. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a beregszászi kir. ügyészhez 1907. évi február hó 2-ig.

Egy irthoki állás a técsői kir. járásbírósnágnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar

nyelv szóban és írásban. Ruthén nyelv ismerete. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Hat havi próbaszolgálat. Kérvények a máramaroszigeti kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 12-ig.

Egy irthoki állás a gálszécsi kir. járásbírósnágnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 300 korona, esetleg természetbeni lakás. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a sátoraljuhelyi kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 9-ig.

Egy szolgálai állás a kolozsvári tudományegyetem leghyógyászati klinikáján. Fizetés pótlékkal 600 kor. Lakpénz pótlékkal 200 korona. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a kolozsvári tudományegyetem rektori hivatalához 1907. évi február hó 10-ig.

Egy hivatalzolgai állás a hajdunánási kir. járásbírósnágnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 160 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a debreczeni kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 10-ig.

Egy szolgálai állás az aradi m. kir. adóhivatalnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 200 kor. Ruhailletmény 60 kor. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények az aradi kir. pénzügyigazgatóságához 1097. évi február hó 14-ig.

Egy fogházőrmesteri állás a pestvidéki kir. ügyészségnel. Fizetés pótlékkal 900 korona. Lakpénz pótlékkal 300 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a pestvidéki kir. ügyészséghez Budapest IV., Semmelweis-utca 6. sz.

Egy hivatalzolgai állás a nyiregyházi m. kir. pénzügyigazgatóságnál. Fizetés 600 korona. Lakpénz 180 korona. Ruhailletmény 60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nyiregyházi m. kir. pénzügyigazgatóságához 1907. évi február hó 4-ig.

Egy hivatalzolgai állás a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaságnál. Fizetés 800 korona. Lakpénz 300 korona. Szabályszerű ruhailletmény. Magyar nyelv szóban és írásban, valamint a számtan elemeiben való jártasság. Kérvények a magyar folyam- és tengerhajózási r.-t. titkárságánál. Budapest, V., Mária Valéria-u. 14. sz. 1907. évi február hó 1-ig.

Három hivatalzolgai állás a m. kir. államvasutak igazgatóságánál Budapesten. Fizetés 700 korona. Lakpénz 300 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. A katonaságtól közvetlenül, a szolgálat folytonosságának megszakítása nélkül a vasuti szolgálatba átlépő katonai altisztéknel véglegesítésük alkalmával, a katonai szolgálatban töltött idő az alapszabályszerű utánfizetés havi részletekben leendő befizetése mellett, nyugdíjigazosító idejükbe beszámíttatik. Kérvények a m. kir. államvasutak igazgatóságához 1907. évi január hó 31-ig.